

SynTEza podróży synodalnej, 17 października 2021 r. - 15 sierpnia 2022 r., przedstawiona przez Konferencję Episkopatu Rumunii

Wstęp

Kościół katolicki w Rumunii jest rzeczywistością eklezjalną, która na obecnym terytorium tego kraju, gdzie żyje razem kilka wyznań chrześcijańskich, sytuuje się w ciągłości tradycji apostołowskiej. Było to wyzwanie, ale także zachęta do życia w duchu ekumenicznym, charakteryzującym się dialogiem, ciągłymi chwilami modlitwy i spotkania oraz żywym zainteresowaniem wzajemnym poznawaniem się.

Warunki historyczne, z jakimi nasz kraj borykał się na przestrzeni wieków, wpłynęły również na rozwój życia religijnego na tych ziemiach i dziś Kościół katolicki w Rumunii przedstawia sobie dwie rzeczywistości, które jeszcze głębiej podkreślają uniwersalność i bogactwo wiary: Kościół rzymskokatolicki w Rumunii, z dwoma archidiecezjami i czterema diecezjami (rzymskokatolicka archidiecezja Bukareszt, rzymskokatolicka archidiecezja Alba-Iulia, rzymskokatolicka diecezja Iași, rzymskokatolicka diecezja Timișoara, rzymskokatolicka diecezja Satu Mare, rzymskokatolicka diecezja Oradea); oraz Rumuński Kościół Zjednoczony z Rzymem, greckokatolicki, z jedną archidiecezją i pięcioma eparchiami (archidiecezja Alba Iulia i Făgăraș, eparchia Oradea, eparchia Cluj-Gherla, eparchia Lugoj, eparchia Maramureș i eparchia *św. Bazylego Wielkiego* w Bukareszcie). Struktury te mają określoną ewolucję historyczną, której efektem jest obecna organizacja, zgodna z historią i specyficzną misją każdego Kościoła lokalnego (duszpasterstwo wiernych i sprawowanie jedności w różnorodności, właściwe dla Kościoła katolickiego).

Niniejszy dokument, sporządzony na podstawie syntez synodalnych przeprowadzonych we wszystkich tych okręgach kościelnych, jest wyrazem synodalnego wsłuchania się i rozeznania rzeczywistości obecnych w obu katolickich rzeczywistościach tego samego, jednego, świętego, katolickiego i apostołowskiego Kościoła w naszym kraju.

1. Kościół powołany do tego, by zawsze żyć duchem synodalnym.

Kościół ze swej natury jest synodalny, ponieważ ci, którzy podzielają wiarę głoszoną przez Zbawiciela, Apostołów i ich następców - biskupów - są powołani do bycia razem jako wspólnota wiary i do wspólnego kroczenia ku wspólnemu celowi: osobistemu spotkaniu z Jezusem Chrystusem, osobistemu i wspólnotowemu nawróceniu oraz świadectwu życia, które może pociągnąć do Pana innych ludzi dobrej woli.

Te rzeczywistości, godne wszystkich ochrzczonych, należy przeżywać wspólnie, to znaczy w formie wspólnotowej, unikając wszelkich tendencji izolacjonistycznych i wszelkich uprzedzeń. W tym sensie:

Centralność Świętej Eucharystii i Słowa Bożego jest postrzegana jako warunek *sine qua non* bycia razem w Chrystusie dzięki działaniu Ducha Świętego, przynależności do Kościoła i życia w chrześcijańskim braterstwie. Wspólne chodzenie oznacza

Str. Diligenței nr. 24, sector 3, 031555 - București, România
Tel. / Fax: +40 31 4361250 • E-mail: secretariat@episcopat.ro • www.biseriacatolica.ro

ale jest obowiązkiem wszystkich i przybiera różne formy, w zależności od okoliczności (osoba lub instytucja kościelna), które implikują wezwanie do towarzyszenia i bycia towarzyszoną na drodze zbawienia. (KOŚCIÓŁ RZYMSKI ZJEDNOCZONY Z RYZMEM, GRECKO-KATOLICKI. SYNTEZA PODRÓŻY SYNODALNEJ 2022).

Jest to zatem obowiązek każdego w planie liturgicznym. Nie tylko hierarchia kościelna czuwa nad przeżywaniem właściwego Kościołowi ducha synodalnego, ale każdy ochrzczony wierny jest wezwany do podjęcia odpowiedzialności, aby rzeczywiście wspólnie kroczyć ku pogłębieniu skarbcza wiary. Przeżywanie autentycznego ducha synodalnego może być realizowane nie tylko w wymiarze liturgicznym, ale także poprzez podtrzymywanie ducha komunii i dzielenia się między stowarzyszeniami chrześcijańskimi, chrześcijańskimi ruchami religijnymi, wspólnotami życia konsekrowanego i parafiami. Włączenie kultury świadectwa chrześcijańskiego, jako autentycznego fundamentu nowej ewangelizacji, do katechezy dorosłych i ich formacji teologicznej, aby zachęcić do praktykowania cnót w rodzinie i w społeczeństwie, jest kolejnym sposobem przeżywania synodalności. W tym sensie można zaproponować drogę formacji chrześcijańskiej: katechezę biblijną i moralną, która uwzględnia świadectwo, podobnie jak katechezy o misji i liturgii. Mile widziana jest dywersyfikacja posług w Kościele, aby wspierać wspólnoty parafialne, poprzez kształcenie i ustanawianie lektorów, akolitów i katechetów.

W tym sensie inicjatywa duszpasterska Ojca Świętego - papieża Franciszka - jest jak najbardziej pożądana, właśnie po to, by pomóc nam wszystkim zrozumieć, że jesteśmy dziećmi tego samego Kościoła i braćmi wśród nas, od czasu Synodu:

jest podróżą wewnętrzną, która zakłada poważne, pełne zaangażowania osobiste i wspólnotowe, pokazując, że my wszyscy, pasterze duchowi, osoby konsekrowane i wierni świeccy, jesteśmy świadomi, że *razem* stanowimy ten sam Kościół, upragniony przez Chrystusa jako znak Jego obecności w świecie. I w tych czasach, kiedy ludzkość zna głębię cierpienia spowodowanego pandemią koronawirusa lub napięciami takimi jak wojna na Ukrainie, Kościół jest zaproszony do lepszego poznania siebie, do wyrażenia swojej rzeczywistości i aspiracji, do powiedzenia, jak myśli o sobie *dzisiaj*. (SYNOD 2021-2023. DLA KOŚCIOŁA SYNODALNEGO: KOMUNIA, UCZESTNICTWO, MISJA. SYNTEZA SYNODALNA ARCHIDIECEZJI BUCURESTI).

2. Kościół powołany do życia przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie.

Kościół bez Chrystusa, który jest jego Głową i Panem, nie może żyć. To sam Chrystus podtrzymuje ją i karmi poprzez Słowo i misteria celebrowane z ludem Bożym i dla ludu Bożego. Najbardziej bezpośrednim i podstawowym przejawem Kościoła jako Kościoła jest Liturgia. W Liturgii lud Boży gromadzi się, uświadamia sobie siebie, modli się, poznaje i przeżywa tajemnice wiary, umacnia się przez sprawowanie sakramentów i jest formowany duchowo, aby nieść nowinę o zbawieniu swoim braciom i siostram poza Kościołem, wszystkim ludziom dobrej woli. Konieczne jest kształtowanie i podtrzymywanie *żywej świadomości liturgicznej*, jednoczącej nas wszystkich wokół Stołu Pańskiego. Duże znaczenie w tym względzie mają Liturgie odprawiane dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież/młodzież, dorośli).

Celebracja liturgiczna i okazje do wspólnej modlitwy mają inspirujący i podtrzymujący

Podsumowanie Konferencji Episkopatu Rumunii podróży synodalnej, etap diecezjalny (17.X.2021 - 15.VII.2022)

wpływ na wspólną drogę. Potrzeba duchowości nie zniknęła, ale przeciążony człowiek w codziennym życiu staje się powierzchowny. Modlitwa i udział w

ceremonie liturgiczne przekazują poczucie spokoju, wewnętrznego pokoju, duchowej afirmacji i przynależności. (SYNTEZA SYNODALNA RZYMSKO-KATOLICKIEJ DIECEZJI ORADEA).

Dlatego celebracje liturgiczne, w których centralne miejsce zajmuje Święta Ofiara Eucharystii, muszą być ożywione świadomością obecności Tego, który jest celebrowany: Jezusa Chrystusa Pana. Tajemnice Kościoła nie są bynajmniej zwykłymi pamiątkami, ani tym bardziej dramatycznymi momentami, ale prawdziwymi pamiątkami Bożej miłości i okazją do duchowego zjednoczenia z Synem Bożym, który dzięki tym celebracjom jest nadal obecny pośród nas. Konieczna jest ciągła formacja liturgiczna ludu Bożego, a nawet serwitutów ołtarza, poprzez połączenie dwóch wymiarów: a) modlitwy, dzięki której trwamy realnie przed Bogiem i z której czerpiemy duchowe siły niezbędne do życia; b) pogłębienia treści i znaczenia liturgicznego, które przygotowuje nas do spotkania z samym sobą, z Panem i z innymi.

Modlitwa, a zwłaszcza Eucharystia prawdziwie formuje i odżywia nasze wspólnoty. Chrystus nas jednoczy. Często jednak ta formacja wspólnoty nie dokonuje się po prostu przez uczestnictwo we Mszy św. Eucharystia jest centrum naszego życia. Musimy karmić się Eucharystią, ale jednocześnie musimy wypełniać to, do czego wzywa nas Chrystus poprzez Eucharystię, do tworzenia wspólnot (DROGA SYNODALNA W ROMANSKO-KATOLICKIEJ DIECEZJI TIMIȘOARA).

W poniższych wypowiedziach znajdujemy sytuację duszpasterską wspólną dla całego Kościoła katolickiego w Rumunii, dotyczącą bardziej konkretnych inicjatyw dotyczących formacji liturgicznej wiernych, aby wiedzieli, co jest celebrowane:

Wierzący są wychowywani do przeżywania Mszy Świętej jako odrębnego, ale nie oddzielnego, momentu ich chrześcijańskiej egzystencji. W tym celu niektóre kościoły obejmują takie tematy, jak: "Eucharystia - centrum życia i misji Kościoła", "Niedziela i rok liturgiczny", "Sakramenty w drodze wiary chrześcijanina", "Liturgia między reformą a formacją liturgiczną". Dla zdecydowanej większości chrześcijan, którzy wzięli udział w konsultacjach synodalnych, niedzielna liturgia stanowi obowiązek wobec Boga, spotkanie z Nim, duchowe naładowanie na nadchodzący tydzień. Zaangażowanie w odpowiedzi liturgiczne wszystkich obecnych wiernych daje poczucie modlitwy wspólnotowej, inaczej Liturgia jest przeżywana bardziej jako uczestnictwo w celebracji. Wśród wiernych zauważono pragnienie zrozumienia głównych momentów oraz mistagogii kryjącej się za gestami i symboliką liturgiczną. (KOŚCIÓŁ RZYMSKI ZJEDNOCZONY Z RYZMEM, GRECKO-KATOLICKI. SYNTEZA PODRÓŻY SYNODALNEJ 2022).

Ze strony wiernych oczekuje się, że celebracje liturgiczne będą dobrze i pięknie przygotowane, przy wkładzie zarówno kapłana, jak i wiernych: korzystny jest zwiększony nacisk na głębię, zachowanie tradycji, wykorzystanie sztuki sakralnej w uwielbieniu Boga, działalność muzyczna, koncerty muzyki sakralnej, zachęta do komponowania nowych pieśni kościelnych. (SYNOD 2021-2023. DLA KOŚCIOŁA SYNODALNEGO: KOMUNIA, UCZESTNICTWO, MISJA. SYNTEZA SYNODALNA ARCHIDIECEZJI BUCURESTI).

Formacja liturgiczna pozostaje otwartym polem apostołstwa, w którym wszyscy jesteśmy powołani do współpracy: duchowni, osoby konsekrowane i świeccy. Musimy unikać pewnych tendencji duszpasterskich, które szkodzą duchowej skuteczności świętych działań:

Nadmierne przywiązanie do tradycji, sztywność, klerykalizm, hipokryzja, przesadnie trzeźwe postawy, negatywizm, surowość, utrudniają doświadczenie Bożej miłości w liturgii. Odrażające jest, jeśli życie kościelne sprowadza się do obowiązkowych liturgii, ale również odrażające jest, jeśli pod pretekstem modlitwy i uczestnictwa w świętych liturgiach zaniedbuje się obowiązki swojego stanu życiowego. (SYNOD BISKUPÓW - ETAP DIECEZJALNY. RZYMSKOKATOLICKA ARCHIDIECEZJA ALBA IULIA).

3. Kościół otwarty na przyszłość: duszpasterstwo dzieci, młodzieży i dorosłych.

Żyjemy w społeczeństwie naznaczonym głębokimi zmianami, na które wpływ ma to, co dzieje się w epoce postmodernizmu. Współczesny człowiek ma tendencję do wypierania się odniesienia do sacrum i wybiera wypełnienie miejsca Boga w swoim sercu ofertą konsumpcjonizmu i relatywizmu moralnego. Prowadzi to również do chęci, zwłaszcza wśród ludzi młodych, odejścia od "starych" odniesień moralnych i poszukiwania tego, co przynosi chwilową satysfakcję bez spójności moralnej, ludzkiej i religijnej. Widzimy, że zaangażowana i stała obecność dzieci i młodzieży w życiu Kościoła jest coraz słabsza, w wielu parafiach stwierdza się rzeczywiste zaniechanie praktyk religijnych wśród nich, zwłaszcza młodzieży, co każe się zastanawiać nad przyszłością naszych wspólnot wiary. Wymaga to dostosowania języka wiary do grup wiekowych uczestniczących w życiu Kościoła. Adaptacja ta powinna mieć odwagę ciągłego podejmowania tematów drażliwych i włączania ich w strukturę katechezy, jak np. właściwe rozumienie seksualności, ideologii gender, aborcji, korupcji, eutanazji. W tym względzie istotne jest kształcenie świeckich dla mediów i poprzez nie jako czynnik wychowania chrześcijańskiego. Dokładniej,

W wielu sytuacjach nastolatki i młodzi ludzie mają poczucie, że są pozostawieni na marginesie społeczności. Chcą towarzyszyć, zachęcać i angażować się we własnych parafiach. Wielu z nich wyraża potrzebę intensywnej formacji, aby żyć swoją wiarą i sprostać wyzwaniom życia.

Istnieją różne sposoby, w jakie można wzrastać jako współuczestnik podróży, tak aby członkowie wspólnoty chrześcijańskiej byli "ułatwicielami łaski, a nie kontrolerami prawa". Niektóre sposoby byłyby następujące: słuchanie i wprowadzanie w życie Słowa Bożego, aktywne uczestnictwo w akcjach liturgicznych, oddanie własnej wspólnoty, zaangażowanie w stowarzyszenie kościelne, wolontariat, współpraca między duszpasterzami i świeckimi, zwrócenie uwagi na młode pokolenie, wykorzystanie nowoczesnych środków komunikacji w celu umocnienia wspólnoty itp. (SYNODALNA SYNTEZA DIECEZJI JASKÓLCZEJ).

Młodzi ludzie, przyszli dorośli, mają duże oczekiwania wobec Kościoła. Chcą, w głębi serca, czuć się przyjęci z tym, co jest dla nich specyficzne, być prowadzeni w życiu wiary w sposób kompetentny, znaleźć osoby dobrze uformowane duchowo i po ludzku, z którymi mogą otwarcie rozmawiać o troskach i wyzwaniach swojego wieku. Nie są świadomie małomówni wobec Kościoła, ale postawa niektórych duszpasterzy czy wiernych może ich

Podsumowanie Konferencji Episkopatu Rumunii podróży synodalnej, etap diecezjalny (17.X.2021 - 15.VII.2022)

stosunkowo szybko od Kościoła odwrócić.

łatwo o to, czego naprawdę chcą: wiedzy i zrozumienia własnej wiary i więzi z Bogiem.

Młodzi ludzie mają hojne serca! Są hojni z natury swego pięknego wieku i nie można pozwolić, by to ich autentyczne piękno zostało pochłonięte przez oferty desakralizującego świata, w którym żyjemy. Wśród ich oczekiwań:

Musimy wygospodarować czas na słuchanie. Musimy otworzyć nasze serca i zrobić w sobie miejsce dla drugiego człowieka. Nie reagujmy od razu na to, co się mówi. Szczere słuchanie jest niezbędne do długotrwałego członkostwa we wspólnocie lub życia w rodzinie chrześcijańskiej. (PODRÓŻ SYNODALNA W RZYMSKOKATOLICKIEJ DIECEZJI TIMISOARA).

Sama młodzież przyznaje, że w środowisku parafialnym spotkała wzorowych ludzi, że dostrzega otwartość na młodzież ze strony Kościoła. Doceniają też małe kroki, uważają za konieczne życie dorosłych jako świadków wiary. Opinie natomiast odzwierciedlają drugą stronę rzeczywistości, która potrzebuje jeszcze silniejszej, bardziej integrującej społeczności. Młodzi dorośli, wychowani na lekcjach religii, mają trudności ze znalezieniem przyjaznej wspólnoty, nie tworząc własnej grupy. Jako trudność określono również fakt, że istnieją parafie, w których przedłużająca się rywalizacja między grupami i jednostkami utrudnia życie w jedności (RAPORT DYWIZJI ROMSKO-KATOLICKIEJ Z SATU MARE NA TEMAT KURSU SYNODALNEGO).

4. Kościół otwarty na innych braci i siostry w wierze: dialog ekumeniczny

Rzeczywistość Kościoła katolickiego w Rumunii ma swoją specyfikę w postaci mniejszościowego charakteru, nadanego przez fakt, że większość ludności kraju należy do Rumuńskiego Kościoła Prawosławnego. Nie oznacza to zamkniętej przynależności konfesyjnej, ale stałe dążenie do przeżywania jednej i żywej wiary, potwierdzonej w różnych okolicznościach historycznych. Chyba jednym z najważniejszych konkretnych momentów ekumenicznych była niezapomniana wizyta apostolska św. Jana Pawła II w naszym kraju w dniach 7-9 maja 1999 r. Wyjeżdżając z Rumunii, Papież wyraził swoje myśli tymi słowami o wielkiej wartości i zaszczycie dla *chrześcijańskiej* Rumunii:

Wasz kraj ma wyjątkowe powołanie ekumeniczne, jakby wpisane w jego korzenie. Poprzez swoje położenie geograficzne oraz długą historię, kulturę i tradycję, Rumunia jest domem, w którym Wschód i Zachód spotykają się w naturalnym dialogu.

Także tutaj Kościół oddycha w sposób szczególnie oczywisty przez swoje dwa płuca. I w tych dniach mogliśmy tego doświadczyć. Razem ze sobą, jak Piotr, Andrzej i inni apostołowie zgromadzeni na modlitwie z Matką Bożą w pierwszym cenniku, przeżywaliśmy nowe duchowe Pięćdziesiątnice. Wiatr Ducha Świętego wiał potężnie nad tą ziemią i sprawił, że staliśmy się mocni w komunii i bardziej odważni w głoszeniu Ewangelii. Nowy język, który został nam dany, język komunii braterskiej, używaliśmy go i czuliśmy jego słodycz i piękno, jego siłę i skuteczność. (...) Przeżyte przez nas wydarzenie duchowe, pobłogosławione przez świętego Dimitriego i świętych męczenników ostatnich dziesięcioleci, jest doświadczeniem, które należy zachować i przekazać w nadziei, że otwierające się przed nami nowe tysiąclecie będzie czasem większej komunii między Kościołami chrześcijańskimi i odkrycia braterstwa między narodami. (PRZEMÓWIENIE PAPIEŻA JANA PAWŁA II PODCZAS UROCZYSTOŚCI POŻEGNANIA. LOTNISKO W BENUEASA, 9 MAJA 1999 R.).

Mamy więc świadome i żywe doświadczenie dialogu ekumenicznego, pożądanego przez Sobór Watykański II jako miarodajny i trafny sposób odkrywania tego, co specyficzne dla innych tradycji chrześcijańskich, bez barier mentalnych i jałowych uprzedzeń. W tym sensie:

Dialog, świętowanie i komunie ekumeniczne mają dla wielu ogromne znaczenie. Ważne jest, aby utrzymywać i promować konstruktywny dialog oparty na wzajemnym szacunku pomiędzy wszystkimi wierzącymi na wszystkich poziomach. Poprzez wspólne poszukiwanie, planowanie i świętowanie okazji ekumenicznych jedność wierzących staje się namacalną rzeczywistością, a wielu już doświadczyło wielu dobrych owoców tego wysiłku. Siła i radość wspólnej wiary pomaga nam iść razem drogą, która promuje to, co nas łączy i uczy nas szanować nasze różnice. (...) Niech wyniki wysiłków ekumenicznych będą jak najszerzej znane. Konieczna jest refleksja nad potencjałem współpracy ekumenicznej na poziomie Kościoła lokalnego, a tam, gdzie to właściwe, jej wzmocnienie. Relacje ekumeniczne, które w naszej diecezji można uznać za bardzo dobre, wymagają dalszego pogłębienia. Potrzebne jest wspólne działanie i wspólny głos, zwłaszcza w obronie życia od narodzin do śmierci. Wspólne działanie lokalnych liderów chrześcijańskich jest znakiem dla całej społeczności. Starajmy się bardziej doceniać to, co jest nasze i dostrzegać bogactwo innych Kościołów. W ekumenicznych relacjach z młodzieżą pierwszeństwo ma koleżeństwo, organizowanie wspólnych akcji społecznych i charytatywnych. Młodzi ludzie nie boją się uczyć nowych rzeczy, mogą być dobrym przykładem dla swoich rodziców i później w tym duchu mogą wychowywać swoje dzieci (SYNTEZA DIECEZJI ROMSKO-KATOLICKIEJ ORADEA).

Dialog ekumeniczny jest przesądzony przez pewne uwarunkowania historyczne, jak choćby dramat Wielkiej Schizmy, która wciąż jest postrzegana jako czynnik rozłamu i dysocjacji, a wyznawcy innych wyznań bywają zachęceni przez swoich duszpasterzy do unikania kontaktów z "heretykami". Dobra nowina Soboru Watykańskiego II, przyjęta przez katolików, pozostaje niestety niewysłuchana przez wielu niekatolików - cierpi na tym zwłaszcza dialog z prawosławnymi i nieortodoksyjnymi protestantami. Potem są jeszcze rany z bolesnego okresu komunizmu, kiedy życie wiarą i jej widoczne praktykowanie było zniechęcane przez władze. Pożądane jest, aby istniało optymalne umocowanie zachęcające do dialogu ekumenicznego na poziomie społecznym i duchowym. Odpowiednie fora hierarchiczne są powołane do opracowania projektów kulturalno-religijnych, realizowanych w ramach partnerstwa, skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. Poprzez dialog i wzajemne poznanie należy rozpoznać urazy powstałe na przestrzeni dziejów i podjąć wspólny wysiłek uzdrowienia pamięci w duchu wiary w Chrystusa i dialogu ekumenicznego:

Dobra komunikacja ma miejsce tam, gdzie istnieje otwartość na dialog, gdzie rozwijane są wspólne wartości i interesy oraz gdzie osoby prowadzące dialog podchodzą do siebie z wzajemnym zaufaniem, dobrą wolą i szacunkiem. Jednocześnie zdarzają się sytuacje, w których przeszłe afronty lub konflikty interesów hamują ducha dialogu. Wyrażano opinie: "nie bójmy się mówić o tym we wspólnotach poza Kościołem" i "nie zapominajmy, że przez 40 lat w komunizmie nie mogliśmy o tym mówić". Teraz, po 30 latach, wciąż uczymy się dialogu. Są ludzie, którzy zostali skrzywdzeni w Kościele.

Podsumowanie Konferencji Episkopatu Rumunii podróży synodalnej, etap diecezjalny (17.X.2021 - 15.VII.2022)

Kto się nimi zajmuje?" Uroczystości ekumeniczne i solidarność (w dziedzinie dobroczynności, małżeństwa, reprezentacji, edukacji) są obecne na poziomie parafii

i miejscowości. Wniosek: Dzięki mądrości Ducha Świętego, pomimo różnic światopoglądowych lub innych, należy kontynuować dialog, tam gdzie jest to możliwe, z przedstawicielami różnych wyznań, instytucji i społeczeństwa obywatelskiego (RAPORT DYWIZJI ROMSKO-KATOLICKIEJ Z SATU MARE NA TEMAT KURSU SYNODALNEGO).

Dobrze jest pamiętać, że dzisiejsze wyzwania są takie same dla wszystkich, dlatego:

Kościół chrześcijański i wierzący są wezwani do wspólnego działania na rzecz pomocy uchodźcom i migrantom, do walki ze współczesnym niewolnictwem i handlem ludźmi, do wspierania operacji budowania pokoju, do strzeżenia wolności religijnej, do działania przeciwko dyskryminacji, do obrony świętości życia i do troski o stworzenie. Dramaty, cierpienia i potrzeby tego świata niemal zmuszają nas do wspólnego kroczenia drogą chrześcijańskiej jedności. (SYNODALNE PODSUMOWANIE DIECEZJI IAȘI).

5. Kościół otwarty na społeczeństwo i wszystkich ludzi dobrej woli poprzez dialog.

Często lud Boży spotyka się z błędnym przekonaniem, że Kościół nie jest "widoczny", że powinien robić więcej na polu społeczno-charytatywnym, być bardziej obecny w mediach, być prawdziwą "wizytówką" dla katolików w Rumunii i poza nią. W naszych czasach "widzialność" dodaje witalności, przyciąga, może wpływać na opinie, mentalność. Kościół jest "widoczny" przede wszystkim dlatego, że jest i funkcjonuje jako Kościół, a to można propagować także poprzez różne stacje radiowe i telewizyjne, poprzez wiele różnych stron internetowych, takich jak strony diecezjalne i eparchialne, strony parafialne, strony instytucji wychowawczych, instytutów życia konsekrowanego itp. w rzeczywistości:

Jest ogólną obserwacją, że dialog jest skuteczny wtedy i tam, gdzie uczestnicy są otwarci na siebie i szanują się wzajemnie. Dobrej jakości dialog ułatwia akceptację różnic w poglądach i rozwiązywanie konfliktów w rodzinie, w pracy, w społeczeństwie czy w Kościele. Chociaż przełamanie przeciwnych poglądów nie jest trudne dla większości ludzi w naszym społeczeństwie w dzisiejszych czasach, to jednak dominuje rozbieżność społeczna, która uniemożliwia lub wręcz nie pozwala na zbliżenie. (SYNODALNE PODSUMOWANIE RZYMSKOKATOLICKIEJ DIECEZJI ORADEA).

Społeczeństwo oczekuje od Kościoła kompetentnych odpowiedzi na kwestie dotyczące ochrony życia, rozumienia świętości człowieka, niektórych pytań związanych z prawidłowym rozumieniem wiary. Nierzadko Kościół spotyka się z pewnymi nieuzasadnionymi wątpliwościami dotyczącymi jego słusznego pragnienia zaangażowania się w prawidłowe zrozumienie palących kwestii społecznych i rzucenia światła na trudne zagadnienia naszych czasów. Te wątpliwości pochodzą albo od operatorów mediów, albo nawet od niektórych członków Kościoła, którzy nie czują się gotowi do zabrania głosu, aby przedstawić oficjalną linię myślenia Kościoła, która jest inspirowana słowem Pisma Świętego, żywą Tradycją Kościoła i ciągłością nauczania Magisterium zwyczajnego i nadzwyczajnego, i która ma na względzie właśnie autentyczne dobro człowieka. Pożądana jest bardziej aktywna promocja dialogu między tymi, którzy podzielają te same przekonania

Podsumowanie Konferencji Episkopatu Rumunii podróży synodalnej, etap diecezjalny (17.X.2021 - 15.VII.2022)

religijne, a także z innymi ludźmi; w tej promocji media mają do odegrania ogromną rolę:

Media, nowoczesne środki komunikacji, osiągnięcia techniczne i naukowe odgrywają ważną rolę w głoszeniu Ewangelii, ale często nie wykorzystaliśmy ich w wystarczającym stopniu. Osoby wierzące powinny z większym przekonaniem podjąć się reprezentowania Kościoła w życiu publicznym. Oddani chrześcijanie pracujący w tej samej dziedzinie mogliby razem zrobić więcej. Wszyscy musimy być bardziej świadomi, że życie ewangeliczne nosi w sobie ziarna zmiany społecznej. Dialog powinien być umacniany nie tylko wewnątrz Kościoła, ale także między Kościołem a społeczeństwem. (Synod Biskupów - Etap diecezjalny. RZYMSKOKATOLICKA ARCHIDIECEZJA ALBA IULIA).

6. Kościół otwarty na słuchanie i angażowanie własnych członków.

A nam wszystkim, jako ludziom wiary, trzeba nieustannie przypominać o właściwej i koniecznej trosce, jaką musimy otaczać naszych braci i siostry, ale z zachowaniem uczciwości i godności:

W obrębie wspólnoty często najgłośniejszymi głosami są te, które całkowicie rezerwują temat religijności, a tym samym sprawiają, że cisi nie czują się we wspólnocie komfortowo, potykają się o hipokryzję i odwracają plecami. Tworzenie się klików i grup, partyzantka mogą zepsuć jedność Kościoła. Powinno być mniej biurokracji, więcej przejrzystości, zwłaszcza w zarządzaniu dobrami materialnymi (SYNOD EPISKOPSKI - ETAP DIECEZJALNY. RZYMSKOKATOLICKA ARCHIDIECEZJA ALBA IULIA).

Wielkim wyzwaniem dla Kościoła katolickiego w świecie, a także w naszym kraju, jest potrzeba właściwego rozumienia idei odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu Kościoła, bez tendencji do monopolizowania pewnych sektorów życia kościelnego. Być w Kościele to znaczy przyjąć wzór Dobrego Pasterza objawiony w Chrystusie Jezusie, a nie dominować czy narzucać pewne osobiste zachcianki. W tym, co wiąże się z zaangażowaniem ludu Bożego w życie Kościoła, musimy zawsze pamiętać o charakterze eklezjalnym i ministerialnym. Osiąga się to poprzez zachęcanie do tworzenia parafialnych rad duszpasterskich, które mogą wnieść pożyteczny wkład w ożywienie życia wiary w parafiach oraz w zmianę mentalności, która widzi księdza jako postać centralną, a wiernym przypisuje jedynie marginalną rolę. Nieoceniona wartość wiernych świeckich w życiu Kościoła i ich zaangażowanie w życie apostołskie było wielokrotnie podkreślane przez współczesne Magisterium, od:

Nasze czasy nie wymagają od świeckich mniejszej gorliwości, lecz przeciwnie, obecne warunki wymagają od nich prowadzenia coraz bardziej intensywnego i rozległego apostołatu. Istotnie, ciągły wzrost liczby ludności, postęp naukowo-techniczny, ściślejsze stosunki między ludźmi, nie tylko poszerzyły w nieskończoność zakres apostołstwa świeckich, którego znaczna część jest dostępna tylko dla nich, lecz także zrodziły nowe problemy, które wymagają ich troskliwej opieki i wysiłku. Takie apostołstwo staje się tym bardziej naglące, że autonomia wielu sektorów życia ludzkiego wzrosła, co jest jedynie słuszne i właściwe, a czasem pociąga za sobą pewną alienację od porządku moralnego i religijnego, narażając życie chrześcijańskie na poważne niebezpieczeństwo. Należy dodać, że na wielu obszarach, gdzie jest zbyt mało

Podsumowanie Konferencji Episkopatu Rumunii podróży synodalnej, etap diecezjalny (17.X.2021 - 15.VII.2022)

księży lub, jak to bywa, gdzie brakuje im niezbędnej swobody działania, Kościół nie mógłby

(DRUGA RADA WATYKAŃSKA, DEKRET O APOSTOLSTWIE WŁADZY *APOSTOLICAM ACTUOSITATEM*, nr 1).

Dla autentycznego i jednolitego duszpasterstwa, w którym wyświęceni szafarze są obrazami Dobrego Pasterza we wspólnotach wiary powierzonych ich duszpasterskiej trosce, potrzebne jest przewyciężenie pewnych przestarzałych i szkodliwych uprzedzeń: ze strony kapłanów - że są jedyną skuteczną siłą sprawczą w życiu wspólnot parafialnych, a ze strony wiernych świeckich - pewnej obawy, że nie są w stanie działać kompetentnie i skutecznie. W tym sensie:

Wspierając udział świeckich w życiu Kościoła, stwierdzono, że potrzebna jest także otwartość ze strony księży, w niektórych przypadkach nawet zmiana mentalności duszpasterskiej. Jeśli cała praca duszpasterska pozostanie na barkach kapłana, to jego praca pozostanie bardzo ograniczona i limitowana. (PODRÓŻ SYNODALNA W RZYMSKO-KATOLICKIEJ DIECEZJI TIMISOARA).

Relacje między wiernymi a kapłanami, z ich radościami i niedostatkami, to aspekt, który wierni szczególnie podkreślali jako jeden ze sposobów, w jaki Kościół może rozwijać i wypełniać swój synodalny charakter.

7. Kościół dojrzały w nadziei, zorientowany na przyszłość.

Synod Biskupów nie jest jedynie inicjatywą duszpasterską Ojca Świętego, ani nie jest zwoływany w celu zebrania dokumentów, ale po to, by po przedstawieniu doświadczenia życia i wiary obudzić sumienie ludu Bożego i jego więź z Bogiem. W przyszłości pożądane jest określenie nowych obszarów formacji świeckich: duchowość chrześcijańska (podstawowe dziedzictwo duchowości wielkich świętych Kościoła), aby odpowiedzieć na potrzebę promowania autentycznych modeli świętości w społeczeństwie. Kolejnym obszarem wartym wsparcia jest katecheza powołaniowa (podejście psychologiczne i duchowe), mająca na celu rozpoznanie potrzeb i wymagań wspólnoty chrześcijańskiej. W tym zakresie wyodrębniono trzy komponenty katechetyczne: rozeznanie, interpretacja woli Bożej i wybór stanu życia. Są to czynniki decydujące o tym, że Kościół jest dojrzały w wierze, żywy i składa się z wierzących, którzy są świadomi swojej tożsamości. Dlatego:

Wspólna podróż musi nadal dowartościowywać te doświadczenia. Wychodząc od tych świadectw, będziemy nadal coraz bardziej zwracać uwagę na tych, którzy są naszymi towarzyszami w drodze do Królestwa Bożego, niezależnie od ich pozycji i wykształcenia w społeczeństwie (ZJEDNOCZONY KOŚCIÓŁ RZYMSKI, GRECKO-KATOLICKI. SYNTEZA PODRÓŻY SYNODALNEJ 2022).

Wiara pośrednio zaprasza nas do przyjęcia postawy nadziei w codziennym życiu. Prawomocne zmiany w sposobie myślenia i działania wymagają czasu, rozeznania i równowagi, a wszystko to jest synonimem ciągłego *nawrócenia*, do którego jesteśmy nieustannie powołani. Nawrócenie serca, które będzie widoczne także w nadchodzącym *nawróceniu duszpasterskim*, tak potrzebnym w naszych czasach, kiedy wydarzenia następują po sobie w szybkim tempie, a ich wpływ na społeczeństwo, a nawet Kościół jest większy niż się spodziewamy. Z drugiej strony musimy zrozumieć, że chociaż Kościół jest zawsze w

Podsumowanie Konferencji Episkopatu Rumunii podróży synodalnej, etap diecezjalny (17.X.2021 - 15.VII.2022)

procesie reformy, to zmiany muszą

zawsze odnosi się do woli swojej Głowy, naszego Pana Jezusa Chrystusa, który pragnie, "aby wszyscy stanowili jedno" (por. *J* 17, 11) w wierze i życiu.

Wniosek

Kościół jest powołany do tego, by z wdzięcznością patrzeć na terażniejszość i przeszłość, ufając Jezusowi Chrystusowi, Panu czasu i historii. Podróż synodalna wydobyła na światło dzienne światła i cienie, oczekiwania i obserwacje, które zapraszają nas do konkretnych działań, które podkreślają rzeczywistość świadomości potrzeby ciągłego nawracania się, które uwzględnia wolę Bożą, znaki czasu i oczekiwania naszych braci i siostr. Sama droga wspólnotowa, na wszystkich poziomach, formuje nas do stylu życia i działania "w ciele". Dlatego powołanie wspólnotowe, które mamy, ułatwia wspólną drogę, wzajemne słuchanie i dialog.

Ten Synod Biskupów, poprzez wyjątkową formę celebracji zaproponowaną przez Ojca Świętego Papieża Franciszka, postawił przed nami wyzwanie, abyśmy wypowiedzieli się i dali głos własnym marzeniom i dążeniom. Ich spełnienie, oparte na wyważonym i dojrzałym rozeznaniu oraz w świetle obecnych i przyszłych warunków społecznych i kulturowych, ma być okazją do zrozumienia, że Kościół nie jest sztywną instytucją, zamkniętą w przeszłości, ale jest *żywym* organizmem, stale rozwijającym się, złożonym z *żywych* ludzi, którzy nie boją się otworzyć swoich serc i dać się usłyszeć.

Ta synodalna synteza, która odzwierciedla pewne aspekty bogactwa sposobu myślenia i rozumienia piękna wiary na tych ziemiach, jest świadectwem, że my, synowie i córki Kościoła katolickiego w Rumunii, chcemy żyć *żywą wiarą*, godne cennego dziedzictwa świadectwa wiary naszych przodków i ich męczeńskiej ofiary, które nosimy z pietyzmem w myśli i sercu i które chcemy cenić w przyszłości, pod łagodnym, ale stałym natchnieniem Ducha Świętego.